

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(8×8)	—	64 נקודות
פרק שני	—	מחשבה ומוסר	—	(9×4)	—	36 נקודות
					—	סך הכול
					—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – דינים (64 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 1-10.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

הלכות שבת

1. תוספת שבת וקבלת שבת

- א. האם מותר להתפלל מנחה של חול לאחר הדלקת נרות שבת? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ב. מדוע יש חיוב מיוחד על נשים להדליק נר של שבת? כתוב שתי סיבות. (2 נקודות)
- ג. אישה ששכחה להדליק נר של שבת – כיצד עליה לנהוג? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

2. עובדין דחול והכנה מקודש לחול

- א. האם מותר בשבת להתקרב לסוף "תחום שבת" כדי להמשיך משם הלאה בצאת השבת? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ב. האם מותר בשבת לסדר מיטה שלא מתכוונים לישון בה עד מוצאי שבת? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ג. "חפצין אסורים – חפצי שמיים מותרין" (תלמוד בבלי, שבת, קנ, ע"א). הסבר משפט זה, וכתוב דוגמה ל"חפצי שמיים". (2 נקודות)

3. הכנת מאכלים ואכילתם (מלאכות שונות)

- א. האם מותר בשבת לפזר מלח על ירקות? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ב. האם מותר בשבת להסיר את העור מבשר עוף מבושל או צלוי? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ג. מותר בשבת לאכול תות אף על פי שהשפתיים נצבעות בשל כך, אך אסור לקנח במפית של בד את השפתיים שנצבעו. הסבר מדוע יש הבדל בין הדינים. (3 נקודות)

4. מוצאי שבת והבדלה

- א. (1) מדוע מאחרים להתפלל תפילת ערבית במוצאי שבת?
(2) אילו תוספות מוסיפים בתפילת ערבית של מוצאי שבת? כתוב שתי תוספות. (3 נקודות)
- ב. האם מותר לעשות מלאכה לפני ההבדלה? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ג. הסבר מדוע מברכים בהבדלה על הבשמים ועל הנר. (2 נקודות)

5. דיני ערב יום הכיפורים וליל יום הכיפורים

- א. ציין שלושה הבדלים בין תפילת שחרית של ערב יום הכיפורים ובין תפילת שחרית של חול בעשרת ימי תשובה. (3 נקודות)
- ב. אדם שיש לו ספק אם יש בידו ממון של חברו — כיצד עליו לנהוג בערב יום הכיפורים? (2 נקודות)
- ג. מתי מברכים ברכת "שהחיינו" של ליל יום הכיפורים? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)

6. הלכות תענית אסתר ופורים

- א. האם מותר לערוך סעודת ברית בתענית אסתר? בתשובתך התייחס לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ב. אדם שיש לו מגילה פסולה — לא יקרא מתוכה את המגילה יחד עם שליח הציבור. הסבר מדוע. (2 נקודות)
- ג. על איזו ממצוות פורים כתב בעל הקיצור שולחן ערוך ש"מוטב להרבות" בה יותר מלהרבות במצוות היום האחרות? הסבר מדוע. (3 נקודות)

7. הלכות ליל הסדר

- א. (1) הסבר מדוע מניחים זרוע בשולחן הסדר ומדוע זרוע זו צריכה להיות צלוחיה.
(2) מדוע מניחים ביצה בשולחן הסדר?
(2 נקודות)
- ב. (1) באיזה יין עדיף לקיים את מצוות ארבע כוסות? כתוב סיבה אחת להעדפה זו.
(2) באיזה מצב מעדיפים יין אחר?
(3 נקודות)
- ג. (1) הסבר מדוע החרוסת צריכה להיות עבה.
(2) מדוע מוסיפים לחרוסת יין או חומץ? כתוב סיבה אחת.
(3 נקודות)

8. הלכות עורלה

- א. הסבר מהו איסור עורלה ובאילו עצים הוא חל. (3 נקודות)
- ב. מהו השלב ביצירת הפרי שעל פיו נקבע אם הפרי ייחשב לעורלה? (2 נקודות)
- ג. בראש חודש תמוז תש"ף אדם נטע עץ שפירותיו חונטים באביב — אילו מפירותיו יהיו נטע רבעי? (3 נקודות)

9. הלכות הפרשת תרומות ומעשרות

א. מהו הסדר שבו מפרישים את התרומות ואת המעשרות? בתשובתך התייחס לכל התרומות והמעשרות.
(4 נקודות)

ב. מהו השיעור מן הפירות שיש להפריש לכל אחד מן התרומות והמעשרות? (4 נקודות)

10. דין פירות תרומה

א. מדוע אסור לאכול פירות תרומה בימינו? בתשובתך התייחס לכוהנים ולמי שאינם כוהנים. (3 נקודות)

ב. (1) כיצד פירות תרומה נטמאים?

(2) כיצד יש לנהוג בפירות תרומה שנטמאו?

(3) כיצד יש לנהוג בפירות תרומה שלא נטמאו?

(5 נקודות)

פרק שני — מחשבה ומוסר (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 11-16.
בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 9 נקודות).

11. פרקי אבות, פרק ב' עם פירוש רבי עובדיה מברטנורה

- א. לפי רבי עובדיה מברטנורה, מהי דרך שהיא "תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם" (משנה א')? (3 נקודות)
- ב. לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר על אילו מצוות נאמר "אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות" (משנה א'), וכתוב מדוע אין יודעים מהו שכרן של מצוות אלה. (3 נקודות)
- ג. לפי רבי עובדיה מברטנורה, הסבר מדוע "כל תורה שאין עימה מלאכה — סופה בְּטָלָה וגוררת עוון" (משנה ב'). (3 נקודות)

12. ספר החינוך, הקדמה

- א. "מפשט כתובי התורה, בלתי פירושיהם וקבלתם האמיתיות, לא נסכים אל האמת לעולם, כי יש כמה כתובים בתורה נראים כסותרים זה את זה".
על פי ספר החינוך, הבא דוגמה אחת לסתירה בין פסוקים בתורה. (3 נקודות)
- ב. על פי ספר החינוך, ציין שלושה מן הספרים שנכתב בהם "פירוש התורה האמיתי". (3 נקודות)
- ג. משה רבנו למד את פירוש התורה "מאת השם ברוך הוא כשעמד בשמיים ארבעים יום", אף על פי שהיה יכול ללמוד את פירושי התורה בזמן מועט מזה.
לפי בעל ספר החינוך, מה רצה ה' שלומדי התורה ילמדו מעובדה זו? (3 נקודות)

13. ספר החינוך, מצוות תפילה

- א. ספר החינוך מביא את דברי הרמב"ם, האומר שמצוות תפילה היא פרט של אחת מן "המצוות הכוללות".
הסבר דברים אלה. (3 נקודות)
- ב. "יש דברים שהם מעכבים את האדם מהתפלל אף על פי שהגיע זמן תפילה". ציין שלושה מהם. (3 נקודות)
- ג. בעל ספר החינוך מזכיר שני הבדלים בין תפילת מוסף של ראש השנה ובין תפילות אחרות בשבתות ובמועדים.
כתוב מה הם שני ההבדלים. (3 נקודות)

14. רמב"ן, פירוש התורה, ויקרא, י"ט, ב'

א. "קדשים תהיו - הוו פרושים..."

- מהי הפרישות שהתורה מצווה עליה לפי רש"י שמוכא בדברי רמב"ן, ומהי הפרישות לפי רמב"ן? (4 נקודות)
- ב. לפי רמב"ן, כתוב שת דרכים שבהן אדם יכול לעבור על הציווי "קדשים תהיו" בפיו. (3 נקודות)
- ג. מהי דרגת הפרישות בדיבור שלמד רמב"ן מרבי חייא? (2 נקודות)

15. רמח"ל, מסילת ישרים, פרק ה'

- א. "החכמים... בראותם זה [העיסוק של האדם בטרדות עולמו] אמרו: 'הווי מְמַעֵט בעסק ועסוק בתורה'". הסבר כיצד קביעת עיתים לתורה עוזרת להתגבר על טרדות העולם. (4 נקודות)
- ב. רמח"ל כתב על אדם הנמנע מקביעת עיתים לתורה "שאפילו הרהורי דברים לא יעלו על ליבו לבקש האמת". כיצד לימוד התורה מביא את האדם לידי חיפוש האמת? (3 נקודות)
- ג. ציין את שני מפסידי הזהירות הנוספים, מלבד טרדות העולם. (2 נקודות)

16. הרב שמואלביץ, שיחות מוסר, הכרת הטוב

- א. מהו הייחוד של הדלקת נרות המנורה לעומת העבודות האחרות במקדש? (3 נקודות)
- ב. הסבר מהי ההרגשה של חיוב הכרת הטוב שיש לכל אדם ומהי הכרת הטוב שהתורה מחייבת. (3 נקודות)
- ג. הסבר כיצד למד משה שאינו צריך לקיים בעצמו את הציווי "נְקִים נִקְמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּצְרִיִּים" (במדבר, ל"א, ב'). (3 נקודות)

בהצלחה!